

İmam-ı Malik

Cennet ile müjdelenmiş olan Ehl-i sünnet vel-cemaat'ın dört büyük mezhebinden biri olan Maliki mezhebinin reisidir.

Adı, Malik bin Enes'dir. 90 (m. 709) senesinde Medine'de doğdu. 179 (m. 795)'de yine Medine'de vefat etti. Eshab-ı kiramdan olan dedesi Ebu Amr'dır.

Tebe-i tabiinden olan imam-ı Malik, ilim ve hadis rivayetiyle meşgul olan bir ailede ve çevrede yetişmiştir. Dedesi Malik, babası Enes ve amcası Süheyl, hadis rivayeti yapmışlardır. Yaşadığı muhit, Peygamber efendimizin yaşamış olduğu ve İslam'ın hükümlerinin va'z edildiği ve çok ilim ehlinin bulunduğu Medine-i münevvere idi.

Önce Kur'an-ı kerimi ezberledi. Kendisinin isteği ve ailesinin yardım ve teşvikiyle ilim öğrenmeye başladı. Bu hususta kendisine en çok annesi ilgi göstermiştir. Annesine, ilim tahsiline gitmek istediğini söyleyince, ona en güzel elbiselerini giydirerek sarığını sarıp: "Şimdi git, oku, yaz" demiştir. Ayrıca oğluna zamanın meşhur âlimi Rabi'at'ur Rey'in yanına gitmesini, ondan ilim ve edep öğrenmesini söylemiştir. Bu teşvik üzerine Rabi'a bin Abdurrahman'ın derslerine devam edip, genç yaşta re'ye dayanan fıkıh ilmini öğrendi Diğer âlimlerin de derslerine devam etti ve bilhassa yanından hiç ayrılmadığı hocası Abdurrahman bin Hürmüz'ün derslerinden çok istifade etmiştir.

Bu hocası hakkında şöyle derdi:

"İbni Hürmüz'ün derslerine onüç sene devam ettim. Ondan öyle ilimler öğrendim ki, bunların bir kısmını hiç kimseye söyleyemiyorum. O, bid'at ehlini red bakımından ve insanların ihtilaf ettikleri şeyler hususunda onların en bilgilisi idi."

İmam-ı Malik, muhitindeki bütün âlimlerden faydalanmış ve ilim uğrunda büyük fedakârlık göstermiştir. Bu hususta her türlü zorluğa katlanmış ve her şeyini harcamış, hatta tahsil uğruna evini dahi satmıştır. Kendisi şöyle demiştir: **"Öğle vakti Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah'ın azatlısı olan Nafi'ye giderdim ve kapısında beklerdim. Nafi', Hazret-i Ömer'den nakledilen ilimleri ve onun oğlu Abdullah'ın ilmini biliyordu. Güneşten ve şiddetli sıcağın korunmak için hiç bir gölge bulamazdım. Nafi', dışarı çıkınca edeple selam verirdim ve onu kırmadan arkasından içeri girip, "Abdullah bin Ömer şu meselelerde ne buyurmuştur?" diye sorardım. O da suallerimi cevaplandırırdı."**

İmam-ı Malik, Nafi' vasıtasıyla Hazret-i Ömer'in ve oğlu Abdullah'ın ilimlerini öğrendi. Ayrıca İbni Şihab ez-Zühri'den ve Said bin el-Müseyyib gibi Tabiin'lerden ilim öğrenmiştir. Bu hocalarından da ders almak için üstün bir gayret ve edep gösterirdi.

İmam-ı Malik şöyle anlatmıştır:

"Bir bayram günüydü. Bayram namazını kıldıktan sonra, bugün İbni Şihab'ın boş vakti olur diyerek evine gidip kapısının önüne oturdum. Hizmetçisine kapıda kim var bak dediğini duydum, o da kumral yüzlü talebeniz var deyince, onu derhal içeri al demesi üzerine beni içeri aldılar.

Biraz bekledim, ibni Şihab yanıma gelip bana "Herhalde evine gitmeden buraya geldin, yemek yemedin değil mi?" dedi. Daha ben hayır demeden yemek hazırlanmasını emredince, "Yemeğe ihtiyacım yok" diye mukabelede bulundum. Bunun üzerine, öyleyse söyle bakalım ne istiyorsun dedi. Bana hadis-i şerif öğretmenizi istiyorum efendim deyince, yazı yazacak sahifelerini çıkar dedi. Ben de çıkardım ve bana kırk tane hadis-i şerif rivayet etti. Biraz daha rivayet etmesini isteyince, şimdilik bu kadar yeter" dedi.

İmam-ı Malik, Cafer-i Sadık hazretlerinden de ilim almış, onun sohbetinde bulunmuştur. Bu hususta kendisi şöyle anlatır:

"Cafer bin Muhammed'e giderdim, o çok yumuşak ve güler yüzlü idi. Yanında Resulullah anılınca yüzü sararırdı. Onun meclisine uzun zaman devam ettim. Her görüşümde ya namaz kılar ya oruçlu olur veya Kur'an-ı kerim okurdu. Abdestsiz hadis-i şerif rivayet etmezdi. Manasız sözleri hiç ağzına almazdı. O takva sahibi, zahid, abid ve âlimlerdendi. Yanına geldiğim zaman yaslandığı yastığını alır, mutlaka bana ikram ederdi."

Bir gün hocası Ebu'z Zinad'a hadis rivayet ederken rastlamış ve halkasına katılmamıştır. Daha sonra hocası bizim halkımıza niçin oturmadın? diye sorunca şu cevabı vermiştir:
"Yer dardı, oturamadım. Peygamber efendimizin hadisini ayakta dinlemek, edepsizlik olur diye ayakta dinlemek istemedim."

Netice itibariyle imam-ı Malik, ilmini imam-ı Zühri' den, Yahya bin Said'den, Muhammed ibni Münkedir'den, Hişam bin Amr'dan, Zeyd ibni Eslem'den, Rabi'a bin Abdurrahman ve daha birçok büyük âlimlerden almıştır. Üçyüzü Tabiinden, altı yüzü de onların talebelerinden olmak üzere dokuzyüz hocadan hadis-i şerif aldı. Ayrıca; Eshab-ı kiramın büyüklerinden Hazret-i Ömer'in, Hazret-i Osman'ın, Abdullah bin Ömer'in, Abdurrahman bin Avf'ın, Zeyd bin Sabit'in fetvalarını ve vahyin gelişine şahit olan, Peygamber efendimizi görüp Onun hidayet nurundan aydınlanarak, Ondan öğrendiklerini nakleden diğer Esbabın fetvalarını ve kendisinin yetişemediği Tabiinin fetvalarını da öğrenmiştir. Akaide dair bilgileri ve diğer bütün ilimleri öğrenip, zamanının en büyük âlimlerinden olup; ictihad derecesine yükselmiştir.

Peygamber efendimiz; **"Öyle bir zaman gelir ki, insanlar her tarafı ararlar, Medine'deki âlimden daha âlim bir kimse bulamazlar"** buyurdu. Süfyan ve Abdullah ibni Ömer'in azatlısı olan Nafi ve Zühri, Medine'deki âlimden maksat imam-ı Malik'tir dediler. Bu hadis-i şerifte, onun geleceği ve üstünlüğü bildirilmiştir.

İmam-ı Malik hazretleri, tahsilini tamamlayıp ilimde yüksek dereceye ulaştıktan sonra ders vermeye, hadis rivayet etmeye ve fetva vermeye başladı. Bu işe başlamadan önce de zamanında bulunan büyük âlimlerle ve faziletli kimselerle istişare yapıp, onların da muvafakatını aldı.

Bu hususta kendisi şöyle demiştir:

"Her isteyen kimse hadis rivayet etmek ve fetva vermek için mescide oturamaz, ilim erbabı ve mescitte itibarı olan kişilerle istişare etmesi gerekir. Eğer onlar, kendisini bu işe ehil görürlerse o zaman oturup ders ve fetva verebilir. Ben, ilim sahiplerinden yetmiş kişi, benim bu işe ehil olduğuma şahitlik etmedikçe, mescide oturup ders ve fetva vermedim."

Kendisinin ehil olduğuna dair yetmiş âlimin şahadetinden sonra ilk önce Peygamber efendimizin mescidinde ders vermeye başladı. Hazret-i Ömer'in oturduğu yere oturur ve Abdullah bin Mesudun oturduğu evde otururdu. Böylece onların yaşadığı yerde ve çevrede, bulunurdu. İmam-ı Malik de imam-ı a'zam gibi derslerini mescitte verirdi.

El-Vakıdi der ki:

"İmam-ı Malik mescide gelir, beş vakit namazda ve cenaze namazlarında bulunurdu. Hastaları ziyaret eder, gerekli işlerini görür, sonra mescide gidip otururdu. Bu sırada talebeleri etrafına toplanıp ders alırlardı. Daha sonra rahatsızlığı sebebiyle evinde ders vermeye başladı."

İmam-ı Malik hazretlerinin hadis-i şerif dersleri ve vuku bulmuş meselelerle ilgili dersleri yani fetva işleri olmak üzere iki türlü ders meclisi vardı. Günlerinin bir kısmını hadis-i şerif öğretmeye, bir kısmını da sorulan meselelere fetva vermek için ayırırdı. Derslerini evinde vermeye başladıktan sonra evine ders için gelenlere sordururdu, eğer fetva için gelmişlerse dışarı çıkıp fetva verirdi. Sonra gidip gusleder, yeni elbiselerini giyer, sarığını sarar, güzel kokular sürünürdü. Kendisine bir de kürsü hazırlanırdı. Bundan sonra gayet güzel bir kıyafetle hoş kokular sürünmüş olarak, huşu' içerisinde derse gelenlerin yanına çıkardı. Hadis-i şerif dersi bitinceye kadar öd ağacı yakılır, güzel bir koku yayılırdı.

Hac mevsimi hariç, diğer zamanda, Medinelilerden isteyen herkes onun dersine gelirdi. Dersleri tamamen evinde vermeye başlayınca, hac mevsiminde dersini dinlemek isteyen o kadar çok olurdu ki, gelenleri evi almazdı. Bunun için önce Medinelileri kabul eder, bunlara hadis rivayeti ve fetva verme işi bitince, sonra sırasıyla diğerlerini içeri alırdı. Hasen bin Rebi' der ki: "Bir defasında imam-ı Malik'in kapısında idim, onun çağırıcısı önce Hicazlılar içeri girsinler diye çağırırdı. Onlar çıkınca Şamlılar girsin diye çağırırdı. Daha sonra Iraklılar girsin diye çağırırdı. Yanına giren en son ben oldum."

İmam-ı Malik hazretleri, derslerinde vakar ve ciddiyet sahibi olup, lüzumsuz sözlerden tamamen uzak kalırdı. Bu hususu, ilim tahsil edenler için de şart koşardı. Bir talebesi şöyle dediğini nakleder: **"İlim tahsil edenlere vakarlı ciddi olmak ve geçmişlerin yolundan"**

gitmek gerekir, ilim sahiplerinin, bilhassa ilmi müzakereler sırasında kendilerini mizahtan uzak tutmaları gerekir. Gülmemek ve sadece tebessüm etmek, âlimin uyması gereken adabdandır."

Yine bir talebesi şöyle der: "İmam-ı Malik, bizimle oturduğu zaman sanki bizden biri gibi davranırdı. Konuşmalarımıza çok sade bir şekilde katılırdı. Hadis-i şerif okumaya ve anlatmaya başlayınca onun sözleri bize heybet verirdi, sanki o, bizi, biz de onu tanımıyorduk."

İmam-ı Malik hazretleri elli sene müddetle ders ve fetva vermek suretiyle, insanların müşküllerini çözmüş ve kıymetli talebeler yetiştirmiştir. Onun talebelerinin her biri memleketlerinin müracaat edilen âlimleri ve rehberi olmuşlardır.

İmam-ı Malik hazretleri, Tefsir, Hadis ve Fıkıh ilminde büyük bir âlim idi. Tefsir ilminde, âyet-i kerimelerden binlerce dini hüküm çıkaran büyük bir müfessir ve müctehid idi. Tefsir ilminde "**Garib-ül Kur'an**" adlı bir eseri vardır. Bu eseri kendisinden Halid bin Abdurrahman el-Mahzumi rivayet etmiştir.

Hadis ilminde ise pek meşhur bir âlim ve muhaddistir. Amir bin Abdullah ibni Zübeyr bin Avvam, Nuaym bin Abdullah, Zeyd bin Eşlem, Nafi' Mevla ibni Ömer, Seleme bin Dinar, Kadı Şüreyk bin Abdullah Nehai, Salih bin Keysan, İmam-ı Zühri, Safvan bin Selim ve daha çok sayıda hadis âliminden hadis-i şerif rivayet etmiştir. Görüşüp, hadis-i şerif rivayet ettiği âlimlerin sayısı dokuzyüz civarındadır. Hadis ilminde hüccet olduğuna dair ittifak vardır. Yazmış olduğu "**Muvatta**" adındaki hadis kitabı çok muteber ve kıymetli bir eserdir.

İmam-ı Malik hazretlerinin rivayet ettiği hadis-i şerifler ayrıca Kütüb-i sitte denilen meşhur altı hadis kitabında yer almıştır.

Emevi devletinin parlak ve çöküş devrinde Abbasi devletinin kurulup geliştiği ve hakimiyeti elde ettiği bir devirde yaşayan İmam-ı Malik, çok hadiselerle şahit olmuş, bozuk fırkalara karşı Ehl-i sünnet itikadını savunmuş, insanların doğru yola kavuşması hususunda büyük hizmetler yapmıştır. Hicaz'da hadis öğrenme, dini sualleri sorma ve fetva hususunda büyük bir müracaat mercii olan imam-ı Malik pek çok âlim yetiştirmiştir.

Zerkani, (Muvatta kitabını şerh ederken diyor ki, (imam-ı Malik, meşhur mezhep imamıdır. Yükseklerin yükseğidir. Akli kâmil, fadlı aşikârdır. Resulullahın hadis-i şeriflerinin vârisidir. Allah'ın kullarına, Onun dinini yaydı. Dokuzyüz âlimle sohbet ve istifade etti. Kendisi yüz bin hadis-i şerif yazdı. Onyediy yaşında ders vermeye başladı. Dersinde bulunanlar, hocalarının derslerinde bulunanlardan çok idi. Hadis ve fıkıh öğrenmek için kapısına toplanırlardı. Kapıcı tutmak zorunda kaldı, önce talebesine, sonra halktan herkese izin verir, içeri girerlerdi. Helaya üç günde bir giderdi. "**Helada çok bulunmaktan haya ediyorum**" derdi. (Muvatta kitabını yazınca, kendi ihlasından şüphe etti. Kitabı suya koydu. "**Eğer ıslanırsa, bu kitap bana lazım değildir**" dedi. Hiçbir yeri ıslanmadı.

Abdurrahman bin Enes, hadis ilminde, şimdi yeryüzünde Malik'den daha emin kimse yoktur. Ondan daha akıllı bir şahıs görmedim. Süfyan-ı Sevri, hadiste imamdır. Fakat, sünnette imam değildir. Evza'i, sünnette imamdır. Fakat, hadiste imam değildir, imam-ı Malik, hadiste de, sünnette de imamdır derdi. Yahya bin Sa'id, imam-ı Malik, Allahü teâlânın kullarına yeryüzünde hüccetidir, derdi.

İmam-ı Şafii, "**Hadis okunan yerde, Malik, gökteki yıldız gibidir, İlimi ezberlemekte, anlamakta ve korumakta, hiç kimse, Malik gibi olamaz. Malik ile Süfyan bin Uyeyne olmasalardı, Hicaz'da ilim kalmazdı**" derdi.

Abdullah, babası Ahmed bin Hanbel'e sordu: Zühri'nin talebeleri arasında en kuvvetli hangisidir? Malik, her ilimde daha kuvvetlidir buyurdu. Abdullah ibni Vehb diyor ki, Malik ve Leys olmasalardı, hepimiz sapıttırdık. Evza'i, imam-ı Malik'in ismini işitince, o, âlimlerin âlimi, Medine'nin en büyük âlimi ve Haremeyn'in müftisidir derdi.

Süfyan bin Uyeyne, imam-ı Malik'in vefatını işitince, "**Yeryüzünde bir benzeri kalmadı. Dünyanın imamı idi. Hicazın âlimi idi. Zamanının hücceti idi. Ümmet-i Muhammedin güneşi idi. Onun yolunda bulunalım**" dedi.

Mus'ab diyor ki, babam, Abdullah bin Zübeyr'den işittim; Malik ile Mescid-i nebevi'de idik. Biri gelip, Ebu Abdullah Malik hanginizdir dedi. Gösterdik. Yanına gidip selam verdi. Boynuna sarılıp, alnından öptü. Rüyada Resulullahı burada oturuyor gördüm. (Malik'i çağır) buyurdu. Sen geldin. Titriyordun. (Rahat ol ya Eba Abdullah! Otur, göğsünü aç) buyurdu. Açınca her yere güzel kokular yayıldı dedi. İmam-ı Malik ağladı ve rüyanın tabiri ilimdir dedi.

İmam-ı Şafii ile imam-ı Ahmed bin Hanbel, imam-ı Malik'in sohbetinde bulunmuşlardır. Onun ilminden çok istifade etmişlerdir. Bunların, imam-ı Malik'in talebesinden olması, onun şeref ve üstünlüğüne kâfidir, en büyük vesikadır.

Kendisinden daha bir çok kimseler ilim öğrenip, herbiri memleketlerinin âlimi ve insanların rehberi olmuştur. Bunlardan bazıları şu zatlardır Muhammed bin İbrahim bin Dinar, Ebu Haşim ve Abdulaziz bin Ebi Hazım. Bunların herbirisi dinde ehli ictihad sahibi idiler. Osman bin Hakem, Abdurrahman ibni Halid, Muin bin İsa, Yahya bin Yahya, Abdullah bin Mesleme-i Ka'buni, Abdullah bin Vehb... gibi daha nice talebesi vardır. Bütün bunlar, hadis ilminde mümtaz âlim olan imam-ı Buhari, Müslim, Ebu Davud, Tirmizi, Ahmed ibni Hanbel, Yahya ibni Main ve diğer hadis âlimlerinin üstadlarıdır. Celaleddin Süyuti, imam-ı Malik'den hadis rivayet eden 993 zatın isimlerini elifba sırasıyla (Kitabü tezyinil memalik bi menakıbis Seyyid İmam Malik) adlı kitabında yazmıştır.

İmam-ı Malik hazretleri, herhangi bir dini meselenin hükmünü tayin için, Kur'an-ı kerime, hadis-i şeriflere, ümmetin icmaina ve lüzum olduğunda kıyasa müracaat ederdi.

İmam-ı Malik'in bu usullere göre ictihad ederek çıkardığı hükümlere, rivayet yolu veya Hicaz âlimlerinin yolu denir ki, bu yolun imamı, imam-ı Malik'dir. O, ictihadlarıyla Müslümanların işlerinde ve amellerinde uyacakları bir yol gösterdi, bu yola Maliki Mezhebi denilmiştir. Ehl-i sünnet itikadından olan Müslümanlardan, amellerini, yani ibadet ve işlerini bu mezhebin hükümlerine uyarak yapanlara "Maliki" denir.

İmam-ı Malik hazretlerinin menkıbelerinden ve sözlerinden bir kısmı şunlardır:

İmam-ı Şafii buyuruyor ki:

"Âlimler anıldığı zaman imam-ı Malik onlar arasında parlak bir yıldız gibidir. Benim üzerimde minneti ve ihsanı ondan çok olanı yoktur."

Medine Valisi, imam-ı Malik'ten, bir ictihadından vaz geçmesini istedi. Kabul etmeyince, kırbaçla vurdurdu. Her vuruşta, **"Ya Rabbi, onları affet, çünkü onlar bilmiyorlar"** diyordu. Nihayet bayılıp düştü. Sonra ayılınca da: **"Şahit olunuz, ben hakkımı beni döğenlere helal ettim"** dedi. Halife, valinin cezalandırılması için kendisinden izin isteyince ona: **"Hayır, ben onu affettim"** buyurdu.

Hazret-i İmam, ilim bakımından ne kadar yüksek ise, ahlak, zühd, takva ve kerem bakımından da öyle yüksek idi. İmam-ı Malik, ilimde ve dinde çok edepli idi. Din bilgisine hürmet ve tazimi şaşılacak derecede fazlaydı.

Ebu Abdullah Mevla'l-Leyseyyn şöyle anlatmıştır:

"Rüyamda, Resulullahı gördüm. Mescitte ayakta duruyordu, insanlar da etrafını sarmıştı. İmam-ı Malik de önünde duruyordu. Resulullahın önünde misk dolu bir kap vardı. O miskten avuç avuç alıp, İmam-ı Malik'e veriyordu. O da insanlara dağıtıyordu." Bunu Ebu Abdullah'dan nakleden Matraf; "Bu rüyayı imam-ı Malik'in ilimdeki üstünlüğüne ve sünnet-i seniyyeye bağlılığına yordum" demiştir.

Zehebi, (Tabakatül Huffaz) kitabında İmam-ı Malik'i şöyle anlatır:

"Uzun bir ömür, yüksek bir mertebe, parlak bir zihin, çok geniş bir ilim, keskin anlayış, sahih rivayet, diyanet, adalet, sünnet-i seniyyeye tâbi, fıkhıta, fetvada kaidelerin sıhhatinde önde gelen bir zat idi. Fetva vermede aceleciliği sevmez, çok kere "Bilmiyorum" derdi. Ve "İlim kalkanı bilmiyorum demektir" buyurdu.

Bir gün Halife Harun Reşid dedi ki:

"Ya İmam senin kitaplarını çoğaltıp, her yere göndereceğim. Herkesin senin mezhebine uymasını emredeceğim."

İmam-ı Malik hazretleri buyurdu ki:

"Ya halife, hadis-i şerifte; "Ümmetimin âlimlerinin farklı icthadları rahmettir" buyuruluyor. Bu farklı icthadlar Allahü teâlânın rahmetidir. Hepsı hidayet üzeredir. Müslümanları bu rahmetten mahrum bırakmak yanlıştır." Bunun üzerine halife bu arzusundan vazgeçti.

Harun Reşid, imam-ı Malik hazretlerinden her gün evine gelip, oğlu Emin ile Memuna ders vermesini istedi. İmam-ı Malik hazretleri Halifeye buyurdu ki:

"Ya halife, uygun olanı çocuklarınızın bizim eve gelip gitmesidir. Allahü teâlâ, sizi daha aziz etsin! İlimi aziz ederseniz aziz olursunuz; zelil ederseniz zelil olursunuz, İlim bir kimsenin yanına gitmez, o ilmin yanına gelir." Bunun üzerine halife, imam-ı Malik'ten özür diledi ve her gün çocuklarını İmama göndererek ders aldırttı.

Malik bin Enes hazretleri ilmiyle amel eden yüksek bir veliydi. Buyurdu ki: **"İlim öğrenmek isteyen kimsenin vakarlı ve Allahü teâlâdan korkması lazımdır. İlim, çok rivayet etmek değildir. İlim bir nurdur. Allahü teâlâ bu nuru sevdiği mümin kullarının kalbine koyar."** Bir defasında da; **"Eğer elimde imkan olsaydı, Kur'an-ı kerimi kısa aklıyla, kendi görüşüne göre tefsir edenin boynunu vururdum"** buyurdu.

İnsanlara hayırlı ve güzel işler yapmalarını tavsiye ederdi. **"Kendisine hayrı olmayan kimsenin başkasına hayrı olmaz. İnsan kendisi için hayır işlemez, kendisine iyilik yapmazsa, insanlar da ona hayır ve iyilik yapmaz"** buyurarak, Peygamber efendimizin; (Kişinin malayaniyi (faydasız şeyleri) terk etmesi, Müslümanlığının güzelliğindedir) hadis-i şerifini rivayet ederdi. İnsanların her sözünün kendisinin leh ve aleyhinde olduğunu bildirerek Peygamber efendimizin; (Bir kişi bir söz söyler de o sözden dolayı Cehennem ateşine düşeceği hatırına gelmez. Bir kimse de bir söz söyler, bu sözden dolayı Allahü teâlânın kendisini Cennete koyacağı aklına gelmez) hadis-i şerifini rivayet ederdi.

Müslümanlar arasında Allahü teâlânın rızasına uygun sevgi ve muhabbetin bulunmasının gerektiğini bildirerek; (Müsafaha ediniz, aranızdaki kin gider. Birbirinize hediye veriniz ki, sevişirsiniz ve aranızdaki düşmanlık gider) hadis-i şerifini naklederdi.

Kibirli ve kendini beğenen kimselerden hoşlanmazdı. **"Bir kimse kendini övmeye başlarsa, değeri düşer"** buyururdu.

İmam-ı Malik hazretlerinin Peygamber efendimize karşı olan sevgi, saygı ve edebi sınırsızdı. Resulullah efendimizin ismi anıldığı zaman, rengi değişir, yüzü sararırdı. Bu durum orada bulunanlara ağır gelirdi. Bir gün ona bu husus söylenince, buyurdu ki: **"Eğer siz benim gördüğümü görseydiniz, bu hâlimi hoş karşılardınız. Ben, Muhammed bin Münkedir'i gördüm. O hafızların efendisi idi. Ona ne zaman bir hadis-i şerif sorulsa ağlamaya başlardı. Cafer bin Muhammed, güler yüzlü bir zattı. Yanında Resulullah anıldığı zaman yüzü sararırdı. O, Resulullahtan bahsettiği zaman mutlaka abdestli olurdu."**

İmam-ı Malik hazretlerinin Medine-i münevverede hayvana bindiği görülmemiştir. **"Resulullah efendimizin mübarek kabrinin bulunduğu bir yerde hayvan üzerinde nasıl gezebilirim"** buyururdu.

İmam-ı Malik hazretleri insanlara hadis-i şerif okuttuğu sırada bir hadis-i şerifi rivayet edeceği zaman abdest alır, sarığını ve elbisesini giyer, sakalını tarar, iki rekat namaz kılar, güzel kokular sürünür, her haliyle bedenini süsler, sonra meclisin baş tarafına vakarlı bir şekilde otururdu. Başını önüne eğdi ve hadis-i şerifi okurdu. Ona böyle yapmasının sebebi sorulunca; **"Resulullahın hadis-i şerifine saygı göstermek için böyle yapıyorum. Eğer âlimler ilme karşı böyle saygı gösterirlerse, Allahü teâlâ da insanlar yanında onların derecesini yükseltir ve devlet adamlarının kalbinde heybetli ve vakarlı kılar. Ey ilim talep etmek isteyen kimse! Sen de ilme saygı göster. Kim ilme tevazu gösterirse, Allahü teâlâ onu yükseltir. Çünkü kim Allahü teâlâ için tevazu ederse, Allahü teâlâ onun derecesini yükseltir"** buyurdu.

Malik bin Enes hazretleri, kendisinden nasihat isteyen zeki ve anlayışlı bir kimseye; **"Allahü teâlâdan kork. Allahü teâlânın sana lutfettiği nuru günah işlemek suretiyle söndürme"** buyurdu.

Bir kimse gelip imam-ı Malik hazretlerinden bâtin (kalb) ilimleriyle ilgili bilgi sordu. İmam-ı Malik hazretleri bu kimsenin sualini hoş karşılamadı ve ona; "**Bâtın ilmi zahir ilmini öğrendikten sonra öğrenilir. Zahiri ilimleri öğrenip onunla amel eden kimseye Allahü teâlâ bâtin ilmini açar. Bâtın ilmi ancak kalbin açık olup nurlanması ile elde edilir**" buyurup, suali soran şahsa dönüp; "**Sen açık ve zahir olan şeylere sarıl. Bilinmeyen yollara girmekten sakın. Bildiklerinle amel et. Bilmediklerini, anlayamadığın şeyleri bırak**" buyurdu.

İmam-ı Malik hazretleri devlet adamlarına gerekli nasihatte bulunur, hatalarını söylemekten çekinmezdi. Ancak hiçbir suretle kimseyi devlete karşı ayaklanmaya teşvik etmezdi. Fitne ve fesada asla razı olmazdı. Derslerinde fitne ve fesadın karşısında olduğunu her vesileyle anlattı. İmam-ı Malik hazretleri halifelerle, idarecilerle münasebetini kesmedi. Onlara vaaz ve nasihatlerde bulunup, hayır tavsiye etti. Âlimleri de halifeleri ve idarecileri doğru yolu anlatmaları için teşvik etti. Onlara buyurdu ki: "**Allahü teâlânın, kalbine ilim ve fıkıh koyduğu her Müslümana ve her kişiye, elinde kuvvet olan idarecilerin yanına gelip onlara hayrı tavsiye etmesi, onları kötülükten sakındırması borçtur. Çünkü onlara bu vazifenin yapılmasıyla dünyanın yüzü değişir ve faziletli bir dünya doğar.**"

Talebelerinden biri ona; "**İnsanlar sizin devlet adamlarıyla çok sık görüştüğünüzü söylüyorlar, size yakıştıramıyorlar**" deyince, imam-ı Malik hazretleri; "**Bunu bilerek yapıyorum. Çünkü bunu yapmasam layık olmayan biriyle görüşür, işleri ona danışırlar. Eğer onlarla gidip görüşmem, bu şehirde Peygamber efendimizin sünnetlerinden işlenip, tutulan kalmaz**" buyurdu.

Medine-i münevveredeki Mescid-i Nebide hadis-i şerif rivayet ediyordu. Bu mecliste halife Harun-ür-Reşid de vardı. İmam-ı Malik hazretleri; (Âlim ilmini umumdan başkasına tahsis eylese, o ilimden umum ve havas (seçilmişler) istifade edemez) hadis-i şerifini rivayet etti. Harun-ür-Reşid insanlar arasında bu hadis-i şerifi yüksek sesle söyledi. Bunun üzerine hadis-i şerif okumak ve öğrenmek isteyenler, mescide koştular. Mescid tamamen doldu. İmam-ı Malik hazretleri; (Allah için tevazu edeni, Allahü teâlâ yükseltir) hadis-i şerifini rivayet etti. Harun-ür-Reşid oturduğu yüksek yerden indi. Hadis-i şerif dinleyen talebe ile beraber oturdu, sonra kitabı okudu.

Buyururdu ki

"İnsan kendisi için hayır işlemez, kendisine iyilik yapmazsa, insanlar da ona hayır ve iyilik yapmaz."

"Mescide giren münafıklar, kafesteki serçe kuşlarına benzer. Kafesin kapısı açılır açılmaz uçarlar, kaçarlar."

"Kendisine hayrı olmayan kimsenin, başkasına hayrı olmaz."

Eserleri:

"**Muvatta**" adındaki hadis kitabı çok kıymetlidir. Muvatta'yı kırk senede meydana getirmiştir. Çok âlimler bunu şerh etmiştir. Bu şerhlerinin en meşhuru "**el-Müdevvene**" adlı eserdir. Bu kitap, hadis-i şerifleri fıkıh konularına göre içine almış olup, yazılan ilk hadis kitabıdır. Bu kitapta ayrıca imam-ı Malik'in ictihad ettiği fıkhi mevzular da bulunmaktadır. Çeşitli tarihlerde basılmıştır. Biri, Yahya bin el-Leysi'nin rivayeti; diğeri de imam-ı a'zamin talebesi Muhammed Şeybani tarafından yapılan iki rivayeti vardır. Bu eserinden başka Abdullah bin Abdülhakim Mısri tarafından rivayet edilen "**Kitab-üs-sünen**" adlı fıkha dair bir eseri, kadere, kazai hükümlere dair ve fetvalarını bildiren "**Risale fil fetva**" gibi eserleri vardır.